

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'לה

ערב שבת קודש

פרשת במדבר

כ"ג באייר התשע"ד

יוצא לאור על ידי

מכון ליובאוויטש שעליד

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

שם ה' כמות שהוא⁶.

יום חמישי

כ"ט באייר

ביום זה - יום כיפור קטן - יש להוסיף בשלושת הקווין: תורה, עבודה (תפילה שבמקום קרבנות), גמילות חסדים וצדקה⁷.

בדרך כלל, בערב ראש חודש מחלקים לצדקות שונות את המתאסף במשך החודש בקופות שונות בהן [בבית הכנסת] לפני (או אחרי) התפילה⁸.

6 בשם הרבי, כיוון שהוא רק חצי פסוק - ראה 'התקשרות' גיליון רעה, עמ' 17 וגיליון תסז, עמ' 14, הע' 5.

7 שיחות קודש תשל"ו עמ' 663, ובכ"מ.

8 ספר המנהגים, עמ' 77.

יום שישי

א' בסיוון - ראש חודש

[כמה ממנהגי ראש חודש⁹ פורטו לאחרונה ב'לוח השבוע', גיליונות: א'יח, א'יט, א'כג, א'לא].
עד מוצאי י"ב בסיוון [צאת הכוכבים בסוף היום], אין אומרים תחנון בחול ו'צדקתך' בשבת¹⁰.

9 בקשר למנהג שאמירת ההלל כסדר התפילה חשובה יותר מאמירתו בציבור (כדעת כף החיים סי' תכב ס"ק לח: "ואין דעת האר"י ז"ל נוחה... לומר דברים שלא כסדרך") שנוכר בגיליון א'כו, כבר צויין, לאחרונה - בגיליון פ' תולדות השנה (א'ו), שכך מסר הרבי בשם כ"ק אדמו"ר מהורי"צ בשם כ"ק אדמו"ר מהורש"ב, וזאת למרות שבשו"ע אדה"ז סי' תפח ס"ג פסק ע"פ נגלה לומר הלל עם הציבור גם שלא כסדר התפילה (כשם שבקשר לדילוג בפסד"ו שפסק אדה"ז ע"פ נגלה בסי' נב ס"א, שלל זאת רבינו לגמרי, ואפילו בקטעים שלפני 'הודו', כנדפס בשלחן מנחם אר"ח ח"א סי' עא ובאג"ק חט"ו עמ' קע).

10 סידור אדמו"ר לפני 'למנצח... יענך'.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

הלכות ומנהגי חב"ד

כשהרבי עבר לפני התיבה, לא הקדים את אמירת פרק כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ ופרקו שלו לפני השיעור תהילים החודשי⁴. הרבי נהג לסיים כל פרק בקול רם.

יום התועדות. במנחת שבת, וכן בימי שני וחמישי הבאים, קוראים בפרשת נשא, ומסיימים את קריאת השלישי: "זאת עבודת... בני מררי... אהרון הכהן" (ד, לג)⁵.

פרקי אבות - פרק ה. במשנה י"ח: "צדקת ה' עשה" אין אומרים את

מהרי"ק - משמע דכשמברכין ר"ח אייר אין אומרים. וי"ל הטעם מפני שהם ימי ניסן (ראה פרמ"ג או"ח סו"ס רפ"ד בא"א). [ולא הזכיר שזה בגלל ריבוי הגזירות בסביבות ר"ח סיון דווקא, כדברי ה'קיצור הלכות' במילואים לסי' זה]. והעיר לנכח הרב לוי"צ ש' ראסקין, שהכוונה לדברי הפרי מגדים באשל אברהם שם (ריש ס"ק ח), שהרמ"א כתב [כדברי רבינו בשו"ע] שכשמברכין החודש בימי הספירה אומרים אב הרחמים, אף שיש תרתי לטיבותא: א) ימי ניסן, ב) שבת מברכין. וא"כ אף כשיש ענין שלישי, שאירע בו מילה, אומרים זאת, כי אינו מחלק בין תרתי לתלתא לטיבותא, עכ"ד. אבל לפי משמעות סידור רבינו שכשיש תרתי לטיבותא בימי ניסן נמנעים מלאומרו, הרי גם בשבת מברכין סיון כשיש תרתי לטיבותא, שבת מברכין וברית מילה, יש לדלוג, וזה כדעת הגרא"ח נאה שם.

4) אף שכך הייתה הקבלה שבידי כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ לענין הפרק שלפני שנות חייו (מכתבו מט' טבת תש"ט, אג"ק כרך י עמ' נג ובקובץ מכתבים שבסו"ס תהילים 'אהל יוסף יצחק' עמ' 214), אך הרבי כתב שלכאורה י"ל בזה "כל המקודש מחיברו - קודם לחיברו" כיוון שהשיעור החודשי הוא כ'קרוב ציבור', וסיים ש"שעת הדחק - שאני", וגם הציג סימן שאלה על מה שכתבו במנהגי ביהכ"נ לומר זאת לפני השיעור החודשי - נסמן בשלחן מנחם (או"ח) ח"א עמ' עה. ולמעשה בציבור צ"ל זאת אחרי השיעור החודשי, ורק ביחיד יש לומר זאת לפני השיעור. מקדימים את הפרק (של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ) ושל הרבי לפרקו של כאו"א (ופרקי צאצאיו וכו'), ראה שלחן מנחם שם עמ' שלג. 5) ספר המנהגים עמ' 14.

שבת קודש פרשת במדבר /

מברכים סיוון

כ"ד באייר

השכם בבוקר - אמירת תהילים בציבור. אחר כך לומדים כשעה מאמר חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר כך - התפילה¹.

ברכת החודש: המולד ביום רביעי בלילה - יום חמישי בבוקר², בשעה 5:22 ו-11 חלקים. ראש חודש סיוון ביום השישי.

בשבת זו (מברכים החודש סיוון) אומרים 'אב הרחמים'³.

1) ספר המנהגים, עמ' 30.
2) ובלוח 'דבר בעתו' כתב 'לפנות בוקר', אם כי בפועל זה כבר יום לכל הדעות, וכשעה אחרי ה'הנח' החמה' (שעת המולד כאן היא לפי שעון החורף, כבלוח כולל-חב"ד).
3) בשו"ע אדמו"ר הזקן סו"ס רפד כתב שביום שאין אומרים בו 'צדקתך' במנחה, אין אומרים 'אב הרחמים', וכן כשיש חתונה או ברית מילה, ויש מקומות שאין אומרים אותו כשמברכין החודש ומסיים, שבימי הספירה, כשמברכין ר"ח אייר וסיוון אומרים אותו, מפני הגזירות שאירעו בימים ההם (בשנת ד'תתנ"ו) אף אם אירעה מילה באותן שבתות, ורק בראש-חודש שחל בשבת אין אומרים אותו. ובסידורו הגביל את אמירת 'אב הרחמים' בימי הספירה רק לשבת מברכין סיוון, ולא אייר.

והגרא"ח נאה ז"ל בס' פסקי הסידור (אות קלג, ובספרו קצות השלחן ס' פג בבדי השלחן ס"ק יג) דייק מהסידור, שרק בשבת מברכין חודש סיוון אומרים אותו ולא בשבת מברכין אייר, הרי שסובר שחודש ניסן עדיף משבת מברכין, ומוכיח משו"ע אדה"ז שגם כל יום שא"א בו תחנון עדיף משבת מברכין, כי ביום זה אין מוכיחין נשמות כלל ובשבת מברכין מוכיחין רק למי שנקבר באותו השבוע, וזוהו למד, שלא יאמרוהו גם בשאר שבתות הספירה כשא"א תחנון, כמו כשאירעה בו מילה. ע"כ.

לשון 'פסקי הסידור' הובאה בהוספות לשו"ע (הישן, ח"ב ס"ע 877), שם הוסיף הרבי במוסגר שתי שורות, וב'תשורה' (לחנתנת פלדמן - אדר תשס"ט) מופיע צילום גוף כ"ק משורות אלו, ואלו הם השינויים מהנדפס שם (שהודגשו כאן) וז"ל: "וכ"כ בסי'

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ג באייר ה'תשע"ד - א' בסיוון ה'תשע"ד

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ג באייר	הלי מעשר פרק י"ב.	הלי מכירה פרק כו.	מ"ע קכו.
ש"ק	כ"ד באייר	פרק יג-יד. הלי מעשר שני ונטע רבעי.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק כז.	מ"ע קכו. קכח. מל"ח
א'	כ"ה באייר	פרק ב-ד.	פרק כח.	מל"ח קנ. קנא.
ב'	כ"ו באייר	פרק ה-ז.	פרק כט.	מל"ח קמא. קמב. קמג.
ג'	כ"ז באייר	פרק ח-י.	פרק ל.	מ"ע קיט.
ד'	כ"ח באייר	פרק יא. הלי בכורים.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	הלי זכיה ומתנה.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קלא. קכה.
ה'	כ"ט באייר	פרק ג-ה.	פרק ב.	מל"ח קמט*. מ"ע קלב.
ו'	א' בסיוון	פרק ו-ח.	פרק ג.	מ"ע קלג. קמג. קמד.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השח"מ**		זמן ותיפילין	זמן ציצית	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד' לפני הזריחה								
ו', כ"ג באייר	3.11	4.15	4.41	5.47	9.06	12.38	1.12	7.36.0	8.03	
ש"ק, כ"ד באייר	3.10	4.14	4.41	5.46	9.06	12.38	1.13	7.36.6	8.04	
א', כ"ה באייר	3.09	4.14	4.40	5.46	9.06	12.38	1.13	7.37.2	8.04	
ב', כ"ו באייר	3.08	4.13	4.40	5.45	9.06	12.38	1.13	7.37.8	8.05	
ג', כ"ז באייר	3.07	4.13	4.39	5.45	9.06	12.38	1.13	7.38.5	8.06	
ד', כ"ח באייר	3.06	4.12	4.38	5.44	9.05	12.38	1.13	7.39.1	8.06	
ה', כ"ט באייר	3.05	4.11	4.38	5.44	9.05	12.38	1.13	7.39.7	8.07	
ו', א' בסיוון	3.04	4.11	4.37	5.44	9.05	12.38	1.13	7.40.3	8.08	

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
במדבר	6:59	8:16	7:14	8:19	7:07	8:20	7:15	8:17
נשא	7:03	8:21	7:18	8:24	7:11	8:25	7:19	8:22

עורך אחראי: לוי יצחק שייקיביץ • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יור: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 6084000, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org

ארבע מידות בתלמידים

ארבע מידות בתלמידים – מהר לשמוע ומהר לאבד, יצא שכרו בהפסדו; קשה לשמוע וקשה לאבד, יצא הפסדו בשכרו; מהר לשמוע וקשה לאבד, זה חלק טוב; קשה לשמוע ומהר לאבד, זה חלק רע (פרק ה, משנה יב)

פירוש רבינו עובדיה מברטנורא:

מהר לשמוע ומהר לאבד שכרו בהפסדו – דמאחר ששוכח מה שלומד, מה הנאה יש במה שהוא מהר לשמוע; נמצא הפסדו גדול משכרו. קשה לשמוע וקשה לאבד יצא הפסדו בשכרו – שמידה טובה שיש בו, יתירה על המידה הנפסדת, הואיל ומה ששמע אחר הקושי הוא זוכר ואינו שוכח. ונפקא מינה, שאם יש לפנינו שני תלמידים ואין לנו לספק מזון אלא לאחד מהם, נקדים הקשה לאבד על המהר לשמוע. זה חלק רע – לא הווה שייך למתני הכא חסיד או רשע, שאין זה דבר התלוי בבחירתו של אדם, אלא חיסרון שהיה בו מעיקר ברייתו.

פירוש כ"ק אדמו"ר:

השאלות במשנתנו: (א) מה מחדש התנא, והרי כל מלמד יודע שיש סוגים שונים בתלמידים? (ב) מהי ההוראה מענין זה במידת החסידות? (ג) הדייק "חלק טוב... חלק רע", ולא "מידה טובה... מידה רעה" וכיוצא בזה.

והביאור: חיוב הלימוד עם תלמידים על-פי דין ("ושיננתם לבניך, אלו התלמידים") אינו אלא ללמוד עם תורה, אבל אין כל חיוב להתעניין בכישורונותיו של התלמיד ולתקן את הדרוש תיקון. אולם מצד מידת חסידות על המלמד להתעניין בתכונותיו של התלמיד ולהשתדל לעזור לו גם בזה.

מהר לשמוע – כאשר התלמיד קולט ומבין בקלות את הדבר הנלמד, אין המלמד רשאי להסתפק בכך, אלא עליו להתעניין במצבו של התלמיד לאחר הלימוד; ואם התלמיד "מהר לאבד", כך שיצא שכרו בהפסדו, עליו לוודא שהתלמיד יחזור את לימודו כדי שלא ישכחנו.

קשה לשמוע – המלמד עלול לחשוב שתלמיד כזה חבל על הזמן המושקע בו, ועדיף לו להקדיש את כל זמנו ומרצו לתלמידים אחרים. על כך אומרת המשנה, שעל המלמד לבדוק את כוח הזיכרון של התלמיד, ואם הוא "קשה לאבד", הרי יצא הפסדו בשכרו.

מהר לשמוע וקשה לאבד – כאשר יש למלמד תלמיד מצטיין, אין לו להתגאות בכך, שכן זה חלק טוב – כישורונותיו הברוכים של התלמיד הם 'חלק' שניתן לו מלמעלה, ואינם תוצאה של פעולות המלמד.

קשה לשמוע ומהר לאבד – גם כאשר יש לו תלמיד גרוע ביותר, אסור להתייאש ממנו ולהניחו לנפשו, שכן "זה חלק רע", התלמיד אינו אשם בכך שקבל 'חלק' כזה מן השמים. לכן יש לעזור לו לפתח ולשפר את כושר שכלו.

מהר לשמוע ומהר לאבד – עליו לדעת שהיות ש"יצא שכרו בהפסדו", שומה עליו לחזור תמיד על לימודו.

קשה לשמוע וקשה לאבד – אין לו ליפול ברוחו בגלל היותו "קשה לשמוע", בידעו ש"יצא הפסדו בשכרו".

מהר לשמוע וקשה לאבד – אין לא להתגאות בכך, שהרי זה "חלק טוב", כנ"ל.

קשה לשמוע ומהר לאבד – אין לו להתייאש, בידעו שזהו "חלק רע", שניתן לו מלמעלה כדי שישיגה מצב זה על-ידי עמל ויגיעה.

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת במדבר התש"ד מ – בלתי מוגה. התוועדות תש"ד מ כרך ג, עמ' 1806)

ההכנה למתן תורה – שנאת הרע וביטולו

"סיני" – הוראת דרך ההכנה למתן תורה: יש להתנתק מכל ענייני העולם בעבור התורה, ואף לשנוא ו'לשבור' את הרע שבו • ביאור נפלא לשאלה: כיצד תואמים הדברים את שיטת הבעל שם טוב, שיש לעבוד עם הגוף ולא לשברו?! • ומהו "עמל מלאכה" אצל תלמידי התמימים? • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא זורנו

א. בהתחלת הפרשה מדובר אודות הציווי למנות את בני-ישראל, והכתוב מדגיש שציווי זה נאמר "במדבר סיני". ועל דרך זה מצינו בכמה פרשיות שהכתוב מציין את המקום שבו נאמרה פרשה זו, אף שלכאורה אין הדבר נוגע. ובפרט בנדון דידן אינו מובן מדוע נאמר בכתוב "במדבר סיני": פרשה זו באה בהמשך לפרשיות בהר ובחוקותי, והרי בתחילת פרשת בהר נאמר כבר "וידבר גו' בהר סיני", ובינתיים לא מצינו עוד מסע בהליכת בני-ישראל.

ונמצא, שמה שכתוב בהתחלת פרשתנו "וידבר גו' במדבר סיני" – לא זו בלבד שלכאורה לא נוגע המקום שבו נאמרה פרשה זו, אלא יתירה מזה, שתיבות אלו מיותרות, כיוון שיודעים כבר שבני-ישראל היו במקום זה.

ג. השם "סיני" הוא אחד מחמשה שמות³. וכיוון שנקרא בכתוב בשם "הר סיני", מובן, שעיקר ההכנה לקבלת התורה מתבטאת בעניין "סיני" דווקא.

אודות השם סיני אמרו חז"ל⁴ "שירדה שנאה לעכו"ם עליו". ומזה מובן, שהתחלת ההכנה לתורה היא – השנאה לענייני העולם⁵.

ב. ועל דרך זה מצינו בפרשת יתרו¹ בנוגע לקבלת התורה – "בחדש השלישי גו' ביום הזה (ראש-חודש) באו מדבר סיני":

לכאורה אינו מובן: (א) למאי נפקא מינה לידע

(2) שם, יא ואילך.

(3) שבת פט, סע"א ואילך. שמו"ר פ"ב, ד.

(4) שבת שם.

(5) ראה לקו"ת פרשתנו ב, ג, טו, ג. וראה גם שיחת ש"פ במדבר, מבה"ח וער"ח סיון תש"ז ס"ו (תו"מ ח"ד ע' 80). וש"נ.

(1) יט, א ובפרש"י.

לעבודת הבורא; ואין לך התנשאות והתעלות גדולה מזו.

(לקוטי שיחות כרך יח עמ' 425)

שאו את ראש כל עדת בני ישראל... לגולגלותם (א,ב)

גולגולת – רומזת לבחינה על-שכלית, כמו הגולגלת שמקיפה את המוח ולמעלה ממנו. "שאו... לגולגלותם" – העלו והביאו את ישראל לאהבה על-שכלית, 'אהבה רבה'.

(ליקוטי תורה, במדבר, עמ' ה)

כל יצא צבא (א,ג)

אמר הכתוב כן בכל פרטי המספר, לומר שלא היה אחד מכל הבאים לכלל המספר שלא היה ראוי לצאת בצבא, אלא כולן גיבורי כוח... וזה נס (אור החיים)

כשישראל דבקים בהקב"ה על-ידי שמירת התורה, הם מתעלים מעל חוקי הטבע. פסוק זה הוא דוגמה בולטת לכך: בני ישראל עדיין עמדו תחת הרושם העז של מעמד הר סיני והיו מסורים ונתונים לדיני התורה – לכן זכו לנס מופלא זה.

(לקוטי שיחות כרך ח, עמ' 220)

תפקדו אתם לצבאתם אתה ואהרן (א,ג)

בנוהג שבעולם, ספירת אורחי המדינה נעשית על-ידי פקידים מן השורה, שהרי לכאורה אין מלאכה זו דורשת חכמה יתרה. אולם מניינם של בני ישראל נעשה על-ידי משה רבנו ואהרן הכהן בכבודם ובעצמם, ואיתם נשיאי המטות!

ללמדך, כמה גדולה מעלתם של ישראל לפני המקום, שכאשר צריכים למנותם חייב הדבר להיעשות בידי האנשים הכי חשובים שבעם!

(משיחת כ"ח באייר תשמ"ה. התוועדות תשמ"ה כרך ד, עמ' 2092)

בני נפתלי (א,מב)

מדוע בכל השבטים נאמר 'לבני', לבד משבט נפתלי שבו נאמר 'בני'? בעת הספירה עברו משה ואהרן בכל המחנה וכתבו כל שם בפנקס – "פלוני בן פלוני משבט פלוני". כך כתבו את שמותיהם של כל שישים ריבוא בני ישראל. אחר-כך כתבו מספר כל שבט בספר בפני עצמו, ולצורך זה עברו על הפנקס הראשון ואמרו: "פלוני בן פלוני – לשבט פלוני". כתבו את שמו בספר השני, עד שסיימו את כל השבט. כך נהגו בכל השבטים. אך כשהגיעו לשבט האחרון, שבט נפתלי, לא היה צורך לרשום את שמות אנשי השבט בספר אחר, שכן לא נשאר אלא שבט אחד בלבד, אלא ספרו אותו במקומו ואמרו: "בני נפתלי, אלו שנשארו, מספרם כך וכך".

(ליקוטי תורה להאריז"ל על הפסוק)

אלא מחורבנה של ירושלים, ולכן, לכל לראש יש לפעול בנפש הבהמית ביטול ושבירה כללית, ולאחרי זה יכולה להיות העבודה בבירור נפש הבהמית, ועד לעבודת "בכל לבבך", "בשני יצריך".

ד. בכל עניין, הרי לתלמידי התמימים נאמרים הדברים בגלוי.

ובנדון דידן – ידועה השיחה¹⁵ שאמר כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, המייסד של תומכי תמימים, לתלמידי התמימים, ובנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר, נתנה להעתיקה ולפרסמה, בעניין "כל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט כריתות לאשתו"¹⁶, היינו, שצריך להתנתק ("אָפּאַגן זיך") מכל עניני העולם.

ולהעיר:

גט כריתות אינו עניין של שנאה, ואדרבה – ישנה מצות אהבת ישראל לכל אחד מישראל, ובפרט לאשתו שנתגרשה, וכסיפור הידוע במדרשי חז"ל¹⁷, אבל אף-על-פי-כן, הרי זה מצב של כריתות לגמרי, "אינגאנצן אָפּגעשניטן דערפון", כך שאין שייכות ביניהם כלל.

ועניין זה דורשים מתלמידי התמימים:

יש עניינים שאמנם לא צריך לשנוא אותם, אבל אף-על-פי-כן, בזמנים שיוצא למלחמת בית דוד, שאז צריך להקדיש את עצמו לגמרי למלחמה זו, עליו לכתוב "גט כריתות" לכל עניינים אלו, לנתק עצמו מהם.

ובלשון הכתוב¹⁸: "האומר לאביו ולאמו גו' ואת אחיו לא הכיר ואת בניו לא ידע", אף-על-פי שעל-פי תורה צריכה להיות אהבה אליהם. ועל דרך שמצינו בשולחן ערוך¹⁹ שאסור לנשק בניו הקטנים בבית הכנסת ובית המדרש, והיינו, שכאשר נמצאים במקום שבו צריכים להיות עסוקים באהבת הוי', אין מקום לערב בזה אהבת בניו הקטנים.

אמנם, יש עניינים שבנוגע אליהם לא מספיק לכתוב "גט כריתות", אלא צריכה להיות שנאה

ודלא כדעת הטועים שיכולים להיות שני העניינים: גם "געשמאָק" (נועם ועריכות) בעולם, וגם "געשמאָק" בתורה. – האמת אינו כן, אלא כפי שמביא כ"ק מו"ח אדמו"ר⁶ בשם ספרי מוסר⁷: כאשר לא תשכון אש ומים בכלי אחת, כן לא תשכון בלב המאמין אהבת ה' ואהבת עולם הזה.

הן אמת שהתורה יש לה מקום גם בשכל אנושי, שהרי "היא חכמתכם ובינתכם (גם) לעיני העמים"⁸, וכמו כן בעניין קיום המצוות, שגם שכל אנושי מסכים על זה,

– לא מבעי המצוות מסוג "משפטים", שגם אלמלא ניתנה תורה היה השכל מחייבם, אלא אפילו המצוות מסוג "עדות", ואפילו המצוות שהם "חוקים" שאין עליהם טעם על-פי שכל, הרי כיוון שבנוגע לחלק מן המצוות מסכים השכל שהם דברים ישרים, הנה בידוע שכולם "ניתנו מרועה אחד"⁹, מוכרח הוא להודות שגם המצוות שאינן מבין אותם הם בוודאי חוקים ישרים, ומה שאינו מבין אותם, עליו לתלות שזהו מצד קוצר המשיג – אבל אף-על-פי-כן, ראשית ההתחלה בתורה היא – היציאה משכל אנושי ו"הנחת העולם".

וכמבואר בתניא¹⁰ בנוגע לנפש האלקית ונפש הבהמית, שהם באופן ש"לאום מלאום יאמץ"¹¹, "כשזה קם זה נופל כו"¹², ולכן צריכה להיות הנפילה של נפש הבהמית.

ואף-על-פי שגם נפש הבהמית יש לה מוחין, ואם כן, יכול שכל נפש האלקית להסביר לשכל נפש הבהמית, ועל-ידי זה לפעול גם על מדות נפש הבהמית, ואכן התכלית היא לא לבטל את נפש הבהמית, אלא לבררה ולזככה, כמו שכתוב¹³ "בכל לבבך", "בשני יצריך"¹⁴ – הנה כל זה הוא לאחרי שפועלים תחילה ביטול ושבירה כללית בנפש הבהמית, שכן, בניין נפש הבהמית הוא עניין בלתי-רצוי, כמאמר רז"ל¹² "לא נתמלאה צור

(6) סה"מ ה"ש"ע ע' 76.

(7) ראה חובת הלבבות שער ח פ"ג אופן כה.

(8) ואתחנן ד, ו.

(9) חגיגה ג, רע"ב.

(10) פי"ג.

(11) תולדות כה, כג.

(12) פרש"י עה"פ, וראה פסחים מב, ב. וש"נ.

(13) ואתחנן ו, ה.

(14) ברכות נד, א (במשנה). ספרי ופרש"י עה"פ.

(15) שיחת שמח"ת תרס"א (לקו"ד ח"ד תשפז, ב ואילך. סה"ש תש"ב ס"ע 141 ואילך).

(16) שבת נו, א. וש"נ.

(17) ירושלמי כתובות פי"א ה"ג. ב"ר פי"ז, ג.

(18) ברכה לג, ט. וראה גם תו"מ חכ"ב ע' 291. וש"נ.

(19) רמ"א ושו"ע אדה"ז או"ח רסצ"ח. וראה גם תו"מ ח"ד ס"ע 285 ואילך. וש"נ.

פרשת במדבר

לעולם קורין פרשת במדבר סיני קודם עצרת (טור או"ח סימן תכח)

על שלושה מניינים מסופר בפרשתנו: (א) מניין בני ישראל, (ב) מניין בני לוי, (ג) מניין בני קהת. שלושה אלה מקבילים לשלוש ההבטחות שהובטחו לפני מתן תורה (יתרו יט): (א) "והייתם לי סגולה מכל העמים", (ב) "ואתם תהיו לי ממלכת כוהנים", (ג) "וגוי קדוש".
 מניין בני ישראל – כנגד "והייתם לי סגולה מכל העמים". כי במניין זה באה לידי ביטוי חשיבותם המיוחדת של ישראל על אומות העולם, כמאמר (ביצה ג), "דבר שבמנין לא בטל".
 מניין בני לוי – כנגד "ממלכת כוהנים", שפירושו "שרים". שהרי בני לוי נמנו בנפרד בהיותם שונים ומיוחדים, "שומרי משמרת הקדש".
 מניין בני קהת – כנגד "וגוי קדוש". שכן בבני קהת נאמר (לקמן ד) "זאת עבודת בני קהת... קודש הקדשים" (המקודש שבכולן, רש"י).

(לקוטי שיחות כרך יח עמ' 24)

* * *

חז"ל נותנים שני טעמים לזה שהתורה ניתנה במדבר: (א) הלומד תורה חייב לשים את עצמו כמדבר הזה שהכול דשין בו, (ב) ללמדנו שהתורה ניתנה חנם לכל באי העולם והכול שווים בה (במדב"ר פי"ט).
 "כמדבר הזה שהכל דשין בו" – היינו מצד הגברא, האדם הלומד תורה. דווקא כאשר "ונפשי כעפר לכל תהיה" אפשר להגיע ל"פתח לבי בתורתך".
 "הכול שווים בה" – היינו מצד ה'חפצא' דתורה. התורה היא 'הפקר' והעוסק בה כדבעי זוכה שתהיה 'שלו' ושתיקרא על שמו (ראה ע"ז יט).
 ושני הדברים הם הכנה לקבלת התורה. שכן מי שמבקש לקבל את התורה חייב לדעת שני דברים: (א) שבכוחו לעשות את התורה שלומד "תורתו", (ב) שאפשר להגיע לכך דווקא על-ידי ביטול מוחלט.

(משיחת ד' בסיון תשמ"ה. התוועדות תשמ"ה כרך ה, עמ' 2114)

שאו את ראש כל עדת בני ישראל (א,ב)

"שאו את ראש" – עליכם להרים ולהגביה את נשמות ישראל ל'ראש' הנשמה – שורשה ומקורה.
 "שאו את ראש" – כדי לעשות זאת עליכם להרים תחילה את ראשי העדה, שנים-עשר הנשיאים, כך שיוכלו גם הם להשתתף בעבודה זו, כדכתיב (פסוק ד), "ואתכם יהיו איש-איש למטה". שכן מצד גודל מעלתם של משה ואהרן, לא היו יכולים להשפיע ישירות על בני ישראל אלא היו זקוקים למוצעים – הם הנשיאים.

(ספר-המאמרים תרע"ח עמ' שיז)

* * *

מדוע מתאר הכתוב פעולת מניין זו בלשון 'שאו' דווקא, ולא 'מנו את ראש' וכיוצא בזה? שכן במניין זה נהפך כל יהודי להיות חלק מ'צבאות השם' והוא נעשה 'יוצא צבא בישראל', המקדיש את כל כוחו ומרצו

אליהם – שזהו עניין "סיני", "שירדה שנה לעכו"ם עליו", שנה לענייני העולם.

וכאמור, זהו אחד העניינים העיקריים – התנאי הראשון בהתחלת ההכנה לקבלת התורה.

ה. ועל-פי זה יובן גם מה שנאמר בפרשתנו "וידבר גו' במדבר סיני":

בעניין הפקודים, מנין בני ישראל – נכללים כל בני ישראל, אפילו הפחות במדריגה, ועד שאפילו נושא פסל מיכה²⁰ נכלל גם הוא במניין בני ישראל²¹.

ואף-על-פי שבשביל מנין בני ישראל אין צורך במדריגה נעלית, וכנ"ל שאפילו הפחות שבפחותים נכלל במניין בני ישראל, מכל מקום, ההכנה לזה היא – "במדבר סיני", "שנה לאומות העולם", ולאחרי שישנו עניין השנה לאומות העולם, אזי מונים אותו בין בני ישראל.

והעניין בזה: מנין בני ישראל הוא התחלת העבודה ב"עשה טוב", ואילו השנה לאומות העולם ענינה "סור מרע". וסדר העבודה הוא – תחילה "סור מרע", שהוא עניין היציאה מענייני העולם, ואחר כך "עשה טוב", שהוא עניין מנין בני ישראל.

ו. וזהו גם תוכן כללות הפסוק – "וידבר גו' במדבר סיני באוהל מועד באחד לחודש השני גו'":

"מדבר סיני" ו"אוהל מועד" – הם ב' מדרגות (כמבואר בליקוטי תורה²²), שהם דוגמת עניינים של ב' החדשים ניסן (חודש הראשון) ואייר (חודש השני), שניסן ענינו "סור מרע", ואייר ענינו "עשה טוב"²³.

וזהו גם מה שנאמר "בחודש השני" – שכולל גם חודש הראשון. ועל-ידי זה באים לחודש השלישי – קבלת התורה.

וזהו שקורין פרשת במדבר קודם חג השבועות²⁴ – כיוון שבה כלולים ב' אופני העבודה של חודש הראשון וחודש השני, שעל-ידם באים לחודש

השלישי²⁵.

ז. ויש להוסיף, שהאמור לעיל בעניין השנה לאומות העולם ושבירת נפש הבהמית כו', מתאים גם לתוכן המאמר²⁶ "תוקפא דגופא חולשא דנשמתא, חולשא דגופא תוקפא דנשמתא".

ואין זה בסתירה לתורת הבעל שם טוב²⁷ על הפסוק²⁸ "עזוב תעזוב עמו", כי:

"ידוע שבכל דבר יש שני עניינים: גוף ונפש. וכמו כן ישנם ב' עניינים אלו בגוף האדם: גוף הגוף ונפש הגוף.

גוף הגוף היינו מציאות הגוף כפשוטו, רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו כו'; ונפש הגוף היינו החיות והלהט ("דער קאך") שבעניין הגופניות – לא מצד התועלת שבדבר למציאות הגוף, אלא מצד הגשמיות עצמה, שהחיות שלו היא בגשמיות כשלעצמה.

ומצד הנפש שבגוף – נעשית ההנהגה שמקלקלת לא רק לרוחניות, אלא גם לבריאות הגוף, ובאופן של ירידה מדחי אל דחי כו', ועל דרך מאמר רז"ל²⁹ הידוע בעניין בן סורר ומורה שזולל וסוכא, ש"נידון על שם סופו".

ועל זה אמרו "תוקפא דגופא" – התוקף בהחיות של הגוף, נפש הגוף – "חולשא דנשמתא"; מה שאין כן בנוגע לגוף הגוף – הנה על זה נאמרה תורת הבעל שם טוב שצריכה להיות ההנהגה באופן של "עזוב תעזוב עמו"³⁰.

ח. והנה, נתבאר לעיל³¹ שאצל תלמידי התמימים לא שייך עניין "עמל מלאכה" – שהוא עניין עבודת הברורים שהיא באופן של עמל ויגיעה עצומה, להילחם עם ההעלמות וההסתרים שבעולם – שהרי עניני העולם אינם צריכים להיות מלכתחילה בד' אמותיהם, אלא כל עבודתם היא ב"עמל תורה".

(25 חסר קצת המ"ל).

(26 ראה זח"א קפ, ב. קמ, ב. סה"מ תש"ט ס"ע 63.

(27 ראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סכ"א. וש"נ (נעתק ב"היום יום" כח שבט).

(28 משפטים כג, ה.

(29 סנהדרין עא, סע"ב (במשנה). וש"נ.

(30 ראה גם לקו"ש ח"ג ע' 806. ועוד.

(31 שיחת ש"פ בחוקותי ס"ה [לעיל] תו"מ תשי"ט ח"ב (כה).

ע' 296).

מִן הָאָרֶץ" (בחוקותי כו,ו).
 ופירש הרדב"ז: "אבל מה שראוי להאמין בזה שהדברים הם גם כפשוטם בארץ ישראל, כדכתיב 'לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי כי מלאה הארץ', וכן 'והשבתי חיה רעה מן הארץ'".
 והרבי סבור כי פירוש זה אינו מובן לכאורה, בדעת הרמב"ם:

א. מסתימת לשון הרמב"ם שבימות המשיח לא יבטלו דברים ממנהג העולם מובן, שהדברים נכונים גם לגבי ארץ ישראל, שלולי כן, הרי זה ביטול מנהגו של עולם.

ב. בימי רבי עקיבא שדימה שכן כוזיבא הוא המלך המשיח לא אירעו הניסים גם בארץ ישראל, שלכן מסתבר שלדעת הרמב"ם עולם כמנהגו נוהג לעתיד לבוא גם בארץ ישראל דלא כהרדב"ז.

[יצוין כי בהערה מנסה הרבי בדוחק: "לפרש כוונת הרדב"ז, שזה יהיה בארץ ישראל לא בתור ביטול מנהגו של עולם, כי אם רק נס דבני ישראל בארץ ישראל, שעניין שנעשה בדרך נס, מוגבל בזמן או במקום, אינו ביטול מנהגו של עולם – על דרך המן וכו' בהיותם במדבר, שירד להם ארבעים שנה רצופות..."].

אלא שלמסקנה מסיק הרבי כי אכן ישנן שתי תקופות בימות המשיח, ודברי הרמב"ם מוסכים על התקופה הראשונה, מה שאין כן בתקופה שנייה.

ביאת המשיח ("עתיד המשיח להתגלות תחילה בגליל, ואפשר שהוא יסמוך בית דין הגדול שם בטבריה"), לעומת דברי הרמב"ם ("יכון הבורא יתברך ליבות בני האדם... ותגדל חכמתם לפני בוא המשיח" – וכבישעיהו א,כו: "השיבה שופטיך כבראשונה... ואחרי כן 'קרא לך עיר הצדק").

הדבר כרוך בשיטותיהם לעניין סמיכת דיינים בזמן הזה: לדעת הרמב"ם, בהסכמת כל חכמי ארץ ישראל, ניתן למנות דיינים 'סמוכים'. ואם כן אין צורך להמתין עם מינוי הסנהדרין עד ביאת משיח. ואילו הרדב"ז סבור שלפועל אין לעשות כן. ממילא לא שייכת הקמת סנהדרין ממש שלא הוסמכו עלי ידי משיח.

לאחר דיון מסכם הרבי, שאת דברי הגמרא בעירובין (מגב) "לבית דין הגדול אתא" – יפרש הרדב"ז כי אין הכוונה לסמוכין ממש כי אם שגרת הלשון היא, וכוונת הגמרא לבית דין (הכי) גדול שבדור!

שתי תקופות

בשיחה ארוכה בעניין שתי תקופות בימות המשיח (לקוטי שיחות כרך ז"ך פרשת בחוקותי) מביא הרבי את מחלוקת הרמב"ם והראב"ד, שהרמב"ם קבע שבימות המשיח "עולם כמנהגו נוהג" ולא יבטל דבר ממנהגו של עולם, והשיג עליו הראב"ד מהנאמר בתורה "והשבתי חיה רעה

סדרי השיבה ושמירת בריאות הגוף, כנ"ל בעניין "עזוב תעזוב עמו", ובזה גופא צריך להיות ענין "ופרצת" בתורה³⁴, ועד ל"נחלה בלי מצרים"³⁵.

ט. [...] יום שבת קודש זה הוא שבת מברכים חודש סיון.

הנקודה התיכונה של חודש סיון היא – קבלת התורה.

והרי "חייב – וזכאי – אדם לומר בלשון רבו"³⁶: ייתן השם יתברך שנזכה לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות³⁷.

(מהתוועדות שבת במדבר ה'תשי"ט.
 תורת מנחם כרך כה, עמ' 309-314, 316. בלתי מוגה)

34) ראה משיחת ש"פ קדושים, מבה"ח אייר שנה זו (לעיל [תו"מ תשי"ט ח"ב (כה)] ע' 266 ואילך). וש"נ.

35) שבת קי"א, סע"א.

36) ברכות מז, א. וש"נ.

37) ראה גם שיחת יום ב' דחה"ש תשי"ז בתחלתה (תו"מ ח"כ ע' 38). וש"נ.

ועל זה נאמר³² "לא ראה עמל בישראל", כמבואר במאמר משנת תרס"ט³³ ששלילת ה"עמל" בבחינת ישראל היא רק בנוגע לעמל שלמטה מעמל תורה, אבל "עמל תורה" הוא תכלית המעלה.

אמנם, כיוון שיש להם כוח עבור "עמל מלאכה" (שאינם עוסקים בו) – עליהם לנצל כוח זה עבור "עמל תורה":

העבודה ב"עמל מלאכה" היא באופן שכל זמן שנשאר עניין לא טוב (העלם והסתר כו'), הרי זה מצב בלתי-רצוי, וצריכים להוסיף ב"עמל מלאכה" ולבטל את ההעלם וההסתר, "ברעך וועלט".

ותנועה זו שב"עמל מלאכה" צריכה להיות גם אצל תלמידי התמימים בעבודתם ב"עמל תורה" – לבטל ("ברעך") את כל ההגבלות וללמוד תורה באופן של בלי גבול.

אבל, כל זה צריך להיות מתוך "סדר" – שמירת

32) בלק כג, כא.

33) ד"ה לא הביט און ביעקב (סה"מ תרס"ט ע' רי ואילך). וראה גם ד"ה זה דיי"ב תמוז שנה זו (תו"מ ח"כ ע' 61 ואילך).

'הפצת היהדות': ספר חובה לשליח ולכל יהודי

החובה לקרב יהודים לתורה ואין לעשות זאת - לאור תורתו והדרכותיו של כ"ק אדמו"ר

הספר מציג את גישתו הייחודית של הרבי לנושא זה, מפרט את שפע הברכות המובטחות לעוסקים בכך, ומביא שלל הוראות באשר לכל ההיבטים בפעולת קירוב הלבבות

ליקוט: הרב אברהם שמואל בוקיעט • עריכה: מנחם ברוך • הוצאת צאגו"ח • 368 עמודים

הפצה: קה"ת, חי"ש. להשיג בחנויות הספרים ובטל' 1700-704120

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות' ישירות הביתה באמצעות הדואר מינוי לשנה: 276 ש"ח (ב־4 תשלומים) מינוי לחצי שנה: 138 ש"ח (ב־2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת: 'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 6084000.

כמו־כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

להכיר במעלת דורנו

משמחה של רשות עד שמחת הגאולה

ידוע גם המשל מננס העומד על גבי הענק, שלמרות היותו ננס, הנה מאחר שהענק מעמידו על כתפו, מסוגל הוא לראות למרחוק כו' – ועל־דרך זה מובן בנוגע לנמשל, שדורנו זה הוא בדוגמת הננס העומד על כתפי הענק – לאחרי כללות העבודה בדורות שלפנינו... והנה, מאחר שידועים את מעלת דורנו זה – וכידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שכשם שצריך לידע חסרונות עצמו, כדי לתקנם, כמו כן צריך לידע מעלות עצמו, כדי לנצלם כדבעי – מובן, שכללות העבודה נעשית מתוך שמחה וטוב לבב. ...ובנוגע לפועל:

גם כאשר רואים ש"חדשים לבקרים", נוסף על כללות העניין של "החושך יכסה ארץ וערפל לאומים" – הנה לא זו בלבד שאין זה מביא לידי ייאוש ח"ו, כי מאי קא־משמע־לן, ולא זו בלבד שאין זה מביא לידי עצבות ח"ו, כי מאי קא־משמע־לן, ובפרט לאחרי אריכות הביאור בתניא (פרק כ"ו ואילך) אודות שלילת עניין העצבות מכל וכל – אלא כל זה אינו פועל גירעון וחלישות לגמרי, בכללות העבודה מתוך שמחה וטוב לבב.

וכללות עניין השמחה, צריך להיות בהדגשה לא רק כאשר מדובר אודות לימוד התורה וקיום המצוות, אלא גם כאשר מדובר אודות דברי הרשות – דברים המותרים (ולא דברים מאוסים כו'), היינו, שבמשך כל הזמן צריכים להיות במעמד ומצב של שמחה.

...ויהירצון שהקב"ה ייתן לכל בני־ישראל את כל המצטרך להם בכל ענייניהם, באופן שיוכלו להיות בתנועה של שמחה גם בענייני הרשות, ועל־ידי זה תהיה הוספה בכללות עניין שמחה של מצווה, "פיקודי ה' ישרים משמחי לב".

ומשמחה זו נזכה בקרוב ממש לרקוד לקבל פני משיח צדקנו – בגאולה האמיתית והשלימה במהרה בימינו ממש.

(מהתוועדות שבת־קודש פרשת במדבר, התשמ"ב; התוועדויות תשמ"ב כרך ג, עמ' 1523-1521 – בלתי מוגה)

אף־על־פי שנוח לו... אחכה לו!

יש מי שטוען ש"טוב לו בגלות"... יש לו "פראַגראַמען" [=תכניות]... ויש מי שטוען: יש לו כבר האפשרות ללמוד תורה מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף, ואם־כן, מה יוסיף לו כבר משיח?! אדרבה – משיח יבלבל אותו ויפריע לו: עכשיו – עומד הוא בראש עדה שלמה וכל הישר בעיניו יעשה, אמנם, כשיבוא משיח – יצטרך לשאול את משיח מה לעשות... ו"ייתכן" שמשח יאמר לו דבר שלא לפי רוחו!... וכשהדבר יהיה שלא לפי רוחו – עלול לגרום לכל העניינים שבאים כתוצאה מזה!... אמנם, כאשר יהודי אומר בתפילתו "כי לישועתך קיוונו כל היום" – בשומעו "פירוש המילות", ומסיים "ברוך אתה הוי", ואומר כל זה "כעבדא קמי מריה" – בוודאי לא יסכים להמתין אפילו רגע אחד בלבד!!

(משיחת ל"ג בעומר ה'תשמ"ה; התוועדויות תשמ"ה כרך ג, עמ' 2014 – בלתי מוגה)

לרכך את השגת הראב"ד: "אבנט היה מרוקם צמר ורך היה, אבל חשן ואפוד ארוגים היו ואפשר שהיו קשים ואינם כלאים", ולפי ביאור זה ברמב"ם נמצא שהרמב"ם והראב"ד חולקים אם יש דין כלאים רק באבנט, או גם בעוד בגדי כהן־גדול.

והרבי מציין לדברי הרדב"ז בהלכות כלאים שם, "וכן בשו"ת שלו חלק ה' סימן אלף תע (לשונות הרמב"ם סימן צו)". וממשיך:

וכבר שקלו וטרו במפרשים, דבמסכת יומא שם משמעו שהאבנט היה קשה (וראה בעל המאור והר"ן לביצה ד,ב. השגות הראב"ד שם. ועוד).

ספירת העומר כיום

הרבי קובע (לקוטי שיחות כרך לח עמ' 9) כי מצוות ספירת־העומר תלויה בהקרבת העומר בפסח ושתי הלחם בעצרת, לכן קיומה בשלימות אינו אלא בזמן שבית המקדש קיים. ומציין על כך (בהערה 17):

ראה שו"ת הרדב"ז (סימן אלף שכז) בטעם שאין מברכים שהחיינו בספירת העומר, כי ספירה היא הכנה לעצרת. ועל דרך זה באבדורהם סדר תפילות של חול (שער ג'). מהיר"ל סדר ברכת העומר ועוד – ויש דעות דאם לא ספרו ספירת העומר אין מקריבין שתי הלחם...

על בן כוזיבא (בר כוכבא) כמשיח (לדעת רבי עקיבא), ומחלוקת הרמב"ם והראב"ד בזה – האריך הרבי בליקוטי שיחות (כרך ז"ך עמ' 199 ואילך ובהערה 69*). הרבי עוסק רבות בדברי הרדב"ז תוך כדי ציטוט מדבריו "ובסגנון לשון הרדב"ז", "כרדב"ז לעיל" "מה שאין כן לרדב"ז".

כינון סנהדרין לפני משיח?

פסק הרמב"ם בהלכות סנהדרין פרק יד הלכה יב: "בית דין הגדול כו' קבלה בידינו שבטבריה עתידין לחזור תחילה, ומשם נעתקין למקדש". בהערה ארוכה של הרבי (ליקוטי שיחות כרך ט' עמ' 105 הע' 74) מפלפל ודן ארוכות בדעתו של הרדב"ז שבכלל סבור כי סנהדרין ישובו רק לאחר

חלק א' סימן תצו... אם מקיימים המצווה על־ידי נתינת הפֶּטֶר חמור עצמו לכהן" – לגבי מצות פדיון פטר חמור, בליקוטי שיחות (כרך לו עמ' 63 הע' 40), עיין שם.

ובעניין כל המועדים בטלים – מציין הרבי (שם עמ' 166) ששמחת המועדים לא תהיה בה חשיבות לעומת השמחה שתהיה בגאולה:

ראה שו"ת הרדב"ז ח"ב סי' תרסו. וראה (בסגנון תורת החסידות) תורה אור מגילת אסתר קכא, א"ב (ושם צב,א). ועוד.

גם בעניין מקומן ושייכותן של מצה וחרוסת מביא הרבי (ליקוטי שיחות כרך לב, עמ' 44 ואילך הערות 4; 19) מדברי הרדב"ז בשו"ת שלו ח"ה סימן תרצ"ב; ודן בהם.

וכן בעניין אחדות ישראל – ושכל ישראל גוף אחד הן – מציין הרבי (ליקוטי שיחות כרך לא עמ' 72) את הרדב"ז בהלכות ממרים פרק ב', הלכה ד'.

הצלה – בספק סכנה?

עד כמה מחויב אדם לסכן חייו כדי להציל את חברו? – מצטט הרבי (ליקוטי שיחות כרך לב עמ' 123 הערות 21-22):

וראה (על דרך ההלכה) שו"ת הרדב"ז חלק ד' לשונות הרמב"ם סימן א' תקפב (ריח): ומכל־מקום אם הספק נוטה אל הוודאי כו'. וראה ספר חסידים סימן תרד"ע.

הרבי גם מציין לפירוש הרדב"ז בפירוש דברי הרמב"ם "ויכול להצילו".

ברם, בשיחה אחרת בליקוטי שיחות (כרך לח עמ' 128 הערת 12 ובשוליי־הגיליון) צוטט מחד ד"אם הספק אינו מוכרע אלא נוטה אל ההצלה והוא לא יסתכן ולא הציל עבר על לא תעמוד על דם רעך". ובשוליי־הגיליון שם:

לפני זה שם כתב [=הרדב"ז] דלהציל נפש חברו אפילו במקום דאיכא ספק סכנה חייב להציל. אבל ראה שו"ת שם חלק ג' סימן אלף נב (תרכז) בסופו "ואם יש ספק סכנת נפשות הרי זה חסיד שוטה דספיקא דידיה עדיף מוודאי דחבריה".

בדין כלאים בבגדי כהונה משתמש הרבי (לקוטי שיחות כרך לו עמ' 153) בדברי הרדב"ז

הרדב"ז – רבי דוד בן זמרא (ב)

בני נח חייבים בכיבוד אב ואם גם בדברים שאינם ניכרים לכל. מדוע לא הוזכר בשולחן ערוך הפסוק ממנו למדים זאת? – ביאורו של הרב

• הן הגוף והן הנשמה קדושים, ולכן אינם קניין האדם – ביאור נרחב בדברי הרדב"ז • מקור הטעם למלווה־מלכה • וכיצד יתיישבו דברי הרמב"ם עם נבואות הגאולה על שינוי במנהגו של עולם? • הרדב"ז במשנת הרבי • רשימה שנייה

כיבוד אב גם ברמיזה!

כתב הרמב"ם בהלכות ממרים סוף פרק ה' בעניין כיבוד אב ואם: "שכל המבזה כו' ואפילו ברמיזה הרי זה ארור מפי הגבורה שנאמר ארור מקלה כו' והרי הוא אומר (משלי ל, יז) עין תלעג לאב גו". והקשו מפרשי הרמב"ם: למה הוצרך להביא ראיה גם מן הכתובים?

במכתבו הנדפס בליקוטי שיחות (כרך ה' עמ' 406 הע' 133) תירץ הרבי בפשטות: "ארור מקלה" – רק בבני ישראל נאמר, ולכן הוסיף הרמב"ם "והרי הוא אומר עין גו" – בכל המבזה כו' גם בבני נח.

ומוסיף הרבי: לכן בטור שולחן ערוך (יורה דעה סימן רמא סעיף וא"ו) שהוא לשון הרמב"ם דילג והשמיט "והרי הוא אומר עין גו" – משום שאין דיני בני נח בטור ושולחן ערוך.

הרבי מביא אמנם את תירוצו של הרדב"ז המתיר שמ"עין תלעג" מוכח שאפילו ברמיזה

אסור, בעוד ש"מקלה" משמעותו קלה בפירוש אולם מקשה עליו:

לא זכיתי להבין, דאם כן מנא ליה להרמב"ם דאפילו ברמיזה ארור מן הגבורה. ודוחק גדול לומר דמ"עין תלעג" ידעינן דמקלה פירושו גם ברמיזה!

הגוף קניין ה'

בהזדמנויות רבות (תורת מנחם כרך ד' עמ' 217; כרך כו עמ' 36; כרך מו עמ' 112; ועוד) ציטט הרבי את לשונו של הרדב"ז: "לפי שאין נפשו של אדם קניינו אלא קניין הקב"ה" (בהל' סנהדרין סוף פרק יח), ולפעמים תוך כדי ההצמדה ללשון אדמו"ר הזקן (חושן משפט הלכות נזקי גוף ונפש סעיף ד') "אין לאדם רשות על גופו כלל... לצער... אפילו במניעת איזה מאכל או משתה".

ביאור נרחב ומפורט בדברי הרדב"ז אלו השמיע הרבי בשנת תשמ"ה (ליקוטי שיחות כרך לד עמ' 106 ואילך), והוא נסוב על עצם הדברים: במה שונות נפשות ישראל שהן קניינו של הבורא, מכל העולם, שכולו "קניין הקב"ה", כנאמר "לה'

הארץ ומלואה"; וכן "הכל ברשות אדון הכל" – לשון ספר החינוך (מצווה שכח), וכלשון חגי הנביא (ב,ח) "לי הכסף ולי הזהב נאום ה'?" תוכן הביאור:

גופו של האדם הוא קניין ה' שנמצא אצל האדם בתור פיקדון. לעומת זאת ממונו של האדם נמסר לו באופן שהוא הופך להיות בעליו בבחינת "והארץ נתן לבני אדם". ומה שנאמר בפסוק "לי הכסף ... נאום ה'" מכוון לבעלות כללית בלבד. הרבי האריך והבהיר זאת תוך כדי ראיות מההלכה. בהמשך התייחס לקביעת הרדב"ז "ועם כל זה אני מודה שהיא גזירת מלכו של עולם ואין להרהר" – ולהסתייגותו ש"אפשר לתת קצת טעם". והרבי הסביר:

גופו ונפשו – ניתנו לאדם באופן שניכרת בהם בעלות הק"ל, כי בכל יום אומר "נשמה שנתת בי" מחדש, מחויב בתורה ומצוות וכו'. וכו'. נרגשת בו קדושתה של הנשמה, באופן שגם בגופו יש קדושה. לכן לא ייתכן שיהיה לאדם דין בעלות עליהם.

מאידך, ממונו של האדם הוא באופן שאין בו קדושה זו ולא ניכרת בו בעלות ה', שלולי כן לא היה עניין של בחירה – לכן בדיני התורה יש לאדם בעלות על ממונו ונכסיו [אלא שעליו לדעת ולהכיר שבעלות זו גופא ניתנה לו מה'].

מי אמר מה?

הרבי קובע (ליקוטי שיחות כרך טז עמ' 2) שבאותם מקומות במחלוקות הנזכרות בש"ס, בהם מופיעים תחילה שמות בעלי הפלוגתא ולאחר מכן נאמר: חד אמר כו' וחד אמר כו' – הרי (בדרך כלל) "חד אמר" הראשון – הוא זה ששמו נזכר קודם לכן ראשון, והשני – הוא זה שזוכר מאוחר יותר.

קביעה זו מבוססת (כמצוין בהערה 10 שם) על דברי הרדב"ז לרמב"ם הלכות מעשר שני (פ"ו הלכה ג') ב"פרק קמא דביצה ר"י ור"א חד אמר בשני כיסים כו' ופסק רבינו כמאן דאמר בשני כיסים מחלוקת חדא דסתמא דמילתא כיון שהתלמוד הקדימו דברי ר"י הם".

הרבי ממשיך לציין לדברי הרב ר' ראובן

מרגליות בספרו 'שם עולם' פתיחה פרק ח' שהקשה על־כך, ומסיים הרבי: "ויש לתרץ". ושוב (בהערה 11) מביא הרבי כי "לכאורה יש להקשות על זה ממחלוקת הראשונה במסכת עירובין... ", אך למסקנה מביא את גרסת רבינו חננאל לפיה מתיישבים הדברים נכון. וראה עוד בשולי הגיליון שם.

בלי נדר – בכל אופן

דברי הרדב"ז בהלכות שבועות פרק יב בעניין פסק הרמב"ם "כל הנודר כאילו בנה במה, ואם עבר ונדר, מצווה להשאל, על נדרו כדי שלא יהא מכשול לפניו", בעוד רבי נתן קובע בגמרא "והמקיימו כאילו הקריב עליה קרבן", דבר שהרמב"ם השמיט – הועלו על שולחנו של הרבי. וכך מצטט הרבי (לקוטי שיחות כרך כט עמ' 132) את מה שכתב הרדב"ז, כי מאמרו של ר' נתן מתפרש על־ידי הרמב"ם כך: "אם הוא ירא שמא יבוא לידי מכשול ומקיים נדרו ואינו שואל עליו, הוי כאילו הקריב עליה קרבן, אבל אם ברי לו שלא יבוא לידי מכשול אם רצה לקיים – מקיים". אולם הרבי סבור ש"לכאורה אינו חֲלָק ללמוד כך ברמב"ם", שכן:

א. מפשטות לשון הרמב"ם "כל הנודר... ואם עבר ונדר מצוה להשאל על נדרו כו" משמע, שהכוונה בכל אופן, הן כאשר "ירא שמא כו" והן גם כאשר "ברי לו כו".

ב. כיצד אפשרי מצב של ברי לו כאשר חז"ל קובעים "אל תאמין בעצמך" ו"אסרו להעמיד עצמו בניסיון"? באותה שיחה ציין עוד הרבי לדברי הרדב"ז בכמה מקומות (בעמ' 130 הע' 12; עמ' 137 הע' 51; ועוד).

דברי הרדב"ז ברמב"ם הלכות מתנות עניים (פ"ט הלכה י"ג) "...ואף־על־גב דמצווה לאכול במוצאי־שבת כמי שמלווה את המלך...", צוטטו (ליקוטי שיחות כרך לו עמ' 70) כהוכחה לטעם סעודת מלווה מלכה – שהוא כדי לכבד את השבת בצאתה על ידי סעודה זו.

"להעיר מפלוגתת הפוסקים (...שו"ת הרדב"ז